

28 Şubat Sürecinde Radyolar

Murat Ural

Henüz netliğe kavuşmayan hukuki durumları ve frekans ihalesine katılabilmeleri için Başbakanlık Takip Kurulu'ndan "Temiz kağıdı" almaları şartının getirilmesinden dolayı, İslami hassasiyete sahip özel radyoların, 28 Şubat sonrasında otosansür mekanizmalarını fazlasıyla işlettikleri gözlemlenmekteydi. Yeterli altyapıya sahip olmadan yayın hayatına başlayan, başlangıçta gördüğü yoğun ilgiyi yeni üretimlere dönüştüremeden, kısa sürede tüketen bu radyolar, 28 Şubat sürecinde çift yönlü bir sıkışma içine girmişlerdi. Bir yandan kurumsallaşamama yeni bir şey üretememe sıkıntısını yaşarlarken bir yandan MGK kararları içinde kendisiyle mücadele edilmesi gereken kurumlar arasında zikredilmelerinin tedirginliğini yaşamaktaydılar. Ancak 1 yıl öncesine kadar münferit birkaç hadise dışında, kendilerine somut bir baskı uygulanmaması bazı şeylerin kısık sesle dahi olsa söylenmesine imkan tanıyordu. Özellikle askeri çevreler tarafından gündeme getirilen ve "İslamcı radyoların korunduğu, yapılan ihbarların dikkate alınmadığı" şeklindeki RTÜK'e dönük suçlamalar, 1999 başından itibaren meyvesini vermeye başladı. Bu tarihten itibaren örneğin "Başörtüsü zulumu" ifadesinden dolayı kısa süreli de olsa kapatma cezaları verilmeye başlandı. Ancak bu radyolara dönük asıl "sindirme operasyonu" nun başlangıcı 17 Ağustos Depremi sonrasında tekabül etmekte. Depremin ilahi bir ikaz olduğu ve devletin enkaz altında kaldığı tezlerinin yoğun bir biçimde gündeme gelmesi ve radyoların da bu aşamada oto-sansür mekanizmalarını zorlayarak seslerini yükseltmeleri, malum çevrelerin şimşeklerini üstlerine çekmelerine sebep oldu. Bu tarihlerde gündeme gelen ve RTÜK'ün mevcut halinin tamamen değiştirilerek YÖK benzeri atanmış bir kurum haline dönüştürülmesini öngören BTK imzalı yeni yasa tasarısı ve RTÜK başkanı Kutlu Savaş'ın bizzat MGK toplantısına çağrılarak hesap sorulması beklenen etkiyi kısa zamanda ortaya çıkarıverdi.

Bir anda kendini kurtarma telaşına düşen RTÜK, "İslami radyolara" ceza yağdırma sürecini başlatmakta gecikmedi. Önce Moral FM ve Nur FM'e verilen ve 1 ile 6 ay arası değişen kapatma cezalarına ne yazık ki diğer radyo ve basın-yayın organlarından ciddi bir tepki gelmedi. Bir çeşit pilot uygulama denilebilecek bu ilk cezalara Marmara, Özel, Akra ve Üsküdar gibi diğer radyolara verilen ve 1 gün ile 3 ay arasında değişen kapatma cezaları takip etti. Şu an Moral ve Nur FM halen kapalı bulunmakta, Marmara FM'in 1 aylık, Özel FM'in ise toplam 5 aylık kapatma cezaları Şubat ayı içinde yürürlüğe girmeyi beklemekte. Akra FM uzun süreli kapatma almamış olmasına rağmen müzik ağırlıklı yayına geçerek, bir anlamda kendi kapatma cezasını kendi vermiş oldu. Diğer radyolar şu anda ara çözümler aramakla birlikte, ortak bir tavır almak için girişimlere başlamış durumdadır. Geç de olsa böylesi bir birlikteliğin oluşması ve gayri hukuki cezalara karşı ortak bir mücadele içine girme çabası "İslami radyoların" 2 yönlü sıkışıkta aşmalarında bir dönüm noktası oluşturabilir diye ümit ediyoruz.

Verilen kapatma cezalarının gerekçelerine bakıldığında, RTÜK'ün ne kadar keyfi bir yetki kullanma hakkına sahip olduğu görülmekte. Yasalara göre suç olmayan bir ifade örneğin "Başörtüsü zulumu" yayın ilkelerini ihlal olarak değerlendirilebiliyor. Ve daha da ilginç RTÜK bu aşamada aynı ifadeye 1 gün ile 1 yıl arasında kapatma karar verme yetkisine sahip bulunmakta.

Verilen cezaların gerekçelerinde yorumların dışında, gazetelerden yorumsuz yapılan alıntılarda yer alıyor. Gazetede yazıldığında suç olmayan bir haberi radyodan aktarıldığında bir yıl kapatmaya sebep olabilmekte. Bir başka kapatma gerekçesi ise Ömer Karaoğlu'nun

Kültür Bakanlığı'nca onaylanıp bandrol verilmiş bir kasetinde ki "Kurtuluşun Ölümü" çalışmasının yayınlanması. Cezanın verilmiş şekli ise çok ilginç. 1.5 yıl önce çalındığı tespit edilen bu parça için önce uyarı niteliğinde bir günlük ceza geliyor. Ve ardından bu cezanın tebliğ edilmişinden 1 sene önce aynı eserin tekrar çalınmış olmasından dolayı 1 aylık kapatma cezası. Bu mantıkla aynı radyoya geçmişte yaptığı ve suç teşkil ettiğini bilmediği yayınlarından dolayı mükerreren istenildiği kadar ceza verilmesi söz konusu.

Ancak bu uygulamalar dahi malum çevreleri tatmin etmemiş olmasa gerek ki RTÜK ile ilgili değişiklikler tekrar gündeme gelmiş bulunuyor. Daha önceki tasarıda meclisin tamamen devre dışı bırakıldığı RTÜK modelinin biraz daha boyalıysa yeniden tasarlanmış durumda. Şu anki işleyişte olduğu üzere siyasi partiler değil YÖK ve Anayasa Mahkemesi gibi kurumların önereceği adaylar arasından meclisçe seçilecek olan üyelerden oluşacak RTÜK'ün üstünde de bir üst kurul oluşturulması ve bu kurulun tıpkı MGK gibi "tavsiye kararları" bildirmesi öngörülmekte. "RTÜK üstü az MGK" diyebileceğimiz bu tablo da yeterli görülmemiş olsa gerek RTÜK tasarısına bir cip ağırlaştırılmış bir 312. madde hükmündeki ceza maddesi eklenmiş. Başbakanın yayın durdurma yetkisi verilmesini de içeren tasarı kanunlaştığı takdirde radyolardan ancak sağır dilsiz alfabetiyle devletin hoşuna gitmeyecek birşeyler söylemenin mümkün olacağı gözükmemekte.

Sadece radyoları değil televizyon kanallarını da büsbütün âtıl ve bağımlı hale getirecek olan yeni yasa tasarısı, uzun süredir ertelenen ve MGK'yi bir hayli rahatsız eden frekans ihalesi sorununu da çözümlenmiş olacak. Bu şartlar altında lisans alınsa dahi hiçbir radyo ya da tv kuruluşu TRT'nin bir yan kanalı olmaktan başka bir şansa sahip olamayacak.

Haksöz Dergisi Sayı: 107 - Şubat 2000

Kaynak: 28 Şubat Sürecinde Radyolar - Murat Ural